

Het Drentse Landschap

ASSEN

Optreden Jyoti Verhoeff

Zondag 23 februari van 14.00 tot 15.00 uur. Componist, pianist en zangeres Jyoti Verhoeff staat bekend om haar neo-klassieke filmsche composities. Zij weet een overtuigend geheel te maken van piano, strijkers en zang in delicate symbiose met moderne techniek. Het concert van vandaag is een fusie tussen verschillende kunstvormen. De muziek is aards en visualiseert krachtige beelden die de video 'Aardse Elementen' van kunstenaars Liefke Olivier en Gerard Boymans versterken. Naast muziek staat bekend om haar nieuwste album gaat Jyoti ook muziek spelen uit de prachtige documentaire 'De Nieuwe Wildernis', in Dialoog met de Natuur. De composities uit deze film over de Oostvaardersplassen staan op haar debuutalbum 'Riven'.
Locatie: Drents Museum in Assen. Prijs: gratis op vertoon van een geldig entreekaartje voor het museum, want u bent te gast bij Barbizon van het Noorden.

RUINEN

Uilenballen

Donderdag 27 januari: Braakballen pluizen van 13.00 tot 15.30 uur. Kom naar het bezoekerscentrum Dwingelderveld, Bendersse 22, en ontdek wat de uilen eten. Tijdens deze diersporendag kun je braakballen uitpluizen en zo ontdekken wat een uil allemaal eet. Een gids helpt je te ontdekken welke diertjes in de braakballen zitten. Deze botjes, haartjes en veertjes kun je op een schilderijtje plakken. Zo heb je een leuke herinnering. Voor het braakballen pluizen kun je je aanmelden. De kosten zijn € 6 voor niet-leden. OERRR-leden en kinderen van leden betalen € 4,20. Er is in het bezoekerscentrum een tafel met diverse soorten uilen. Een gids kan je meer over deze fascinerende vogels vertellen. Ook ligt er een diersporenquiz klaar.

► Voor informatie en aanmelden: www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

APPELSCHA

Woldsafari

Zaterdag 29 februari van 13.30 tot 15.30 uur. Ga samen met de boswachter van Staatsbosbeheer op ontdekkingsstocht door de wilde natuur van het Drents-Friese Wold. Hij kent de mooiste plekken in dit gebied. Na afloop staat er een kop koffie of thee voor je klaar en mag je hem al je vragen stellen. Kosten € 7,50, kinderen tot 12 jaar € 5. Geschikt voor kinderen vanaf 4 jaar. Contact: tel. 0516-464020 of drents-friesewold@staatsbosbeheer.nl. Locatie: Buitencentrum Drents-Friese Wold, Terwisscha 6a, Appelscha.

Echt zeldzaam is de oranje oesterzwam niet meer

■ Raadselachtige expansie van een opvallende boomzwam

HOOGVEEN Een winter waarin het niet of nauwelijks vriest en er geen sneeuw valt. Een winter met een gemiddelde temperatuur van 6,2 graden. Gemiddeld, want temperaturen van 10 en zelfs 14 graden komen ook voor. Paddenstoelen, steel met hoed, vind je niet meer op een enkele uitzondering na. Maar de op hout groeiende zwammen doen het bij deze temperaturen prima.

Tijdens excursies in december 2019 zeiden we nog tegen elkaar dat 2019 bekend zou worden als het jaar van het plooiwaaier-tje. Dit fraaie zwammetje, bij tientallen dakpansgewijs groeiend op dood hout, staat nu nog steeds in de bossen. Fotogriek. Bekijk die van mij maar eens: <https://flic.kr/p/2i6mKvq>. De scherpe schelpzwam geeft hetzelfde beeld en ook het kleinere wit oorzwammetje. En plotseling stuit je, nota bene in februari, op een ongekende verassing: tientallen oranje oesterzwammen op bijna geheel vergaan hout. Opvallend oranje gele sterk behaarde hoeden, eveneens dakpansgewijs bovenelkaar. Uniek!

'Bartje Struun'

In de herfst van 2016 vond IVN'er Bart Pijper schitterende exemplaren op een liggende dode berkenstam in het Kremboongbos. Beslist de moeite waard zijn foto's eens te bekijken. Klik op de site 'Bartje Struun' rechtsboven op het vergrootglasje. Je kunt dan linksboven intypen oranje oesterzwam. Bart tipte mij en ook ik kon enkele mooie foto's maken. Vorige week zaterdag deed ik als toezichthouder de ronde in de Boerenveensche Plassen, noordzijde van de Dooddijk. Helemaal

in het noorden ligt een bos dat vroeger, voor de aanleg van de spoorlijn in 1868, onderdeel moet zijn geweest van het Amshoffbos. Het bos met die naam ligt aan de westkant van de spoorlijn. Hier staat het monument voor de slachtoffers van de treinbeschieting van zaterdag 5 augustus 1944, Zwarte Zaterdag.

Oesterzwammen

Het bos aan de kant van de Boerenveensche Plassen is identiek aan het bos aan de westkant: opgaand eikenbos met berken. Hier vond ik op 8 februari een groep oranje oesterzwammen, direct te herkennen aan de opvallende oranje gele kleur en de beharing op de hoeden. Foto's rondgestuurd aan IVN'ers en Eef Arnolds, een van de auteurs van Ecologische Atlas van Paddenstoelen in Drenthe (2015). Arnolds reageerde: „De soort wordt pas sinds 2005 uit Nederland gemeld en is nu al landelijk in 120 atlasblokken bekend. Echt zeldzaam kun je hem al niet meer noemen. Een succesvolle nieuwkomer dus, ook in Drenthe. Het is geen exoot, want in de ons omringende landen is de oranje oesterzwam al lang bekend. De oorzaak van de snelle expansie is raadselachtig. Het klimaat kan het niet

Detail van de groep oranje oesterzwammen in de Boerenveensche Plassen. Hero Moorlag

zijn, want de soort had tot voor kort zijn hoofdverspreiding in berggebieden en in Midden-Scandinavië.”

Veel meer houtzwammen

Een atlasblok is een gebied van 5x5 kilometer. Heel Nederland is ingedeeld in atlasblokken. Ze worden gebruikt bij het inventariseren van vogels, wilde planten, vlinders, paddenstoelen, enz. Op de verspreidingsatlas van Nederland is te zien dat de oranje oesterzwam in Drenthe in acht atlasblokken voorkomt. De vondsten in het Kremboongbos en de Boerenveensche Plassen zijn nieuw. Maar er zijn deze kwakkelwinter veel meer op hout groeiende zwammen die gewoon doorgroeien. In de Boerenveensche Plassen vond ik in de singels gele trilzwam, roodplathoutzwam en

vermiljoenhoutzwam. Op berken staan nieuwe berkenzwammen en tonderzwammen, maar ook gewone oesterzwammen en groene schelpzwammen. De oesterzwammen zijn oud en niet meer eetbaar, maar ze staan er wel. In het Spaarbankbos vond ik de spekzwoerdzwam, de paarse korstzwam, de gerimpelde korstzwam en de gele korstzwam. Voor de gerimpelde korstzwam gebruik ik nog steeds de oude naam ruwe bloedzwam. Ga met je nagel over deze korstzwam en je ziet hem op de wonden bloeden. Op oude vlieden staan prachtige verse exemplaren van Judasoor. Maar de oranje oesterzwam spat verre weg de kroon. Een unieke vondst die de kwakkelwinter meer dan goed maakt. ■

Hero Moorlag

Blauw juweeltje als pionier van het vroege voorjaar

Bij toeval liep ik tijdens een van mijn veldrondes in het Dwingelderveld tegen een klein paddenstoeltje aan. Zo vroeg in het voorjaar was dat niet direct een soort waarop ik gespitst ben. Ik ben bepaald geen specialist, dus paddenstoelen associeer ik nog altijd met de herfst. Onzin natuurlijk, want in de voorjaars- en zomermaanden zijn er net zoveel verschillende soorten te vinden als in de herfst. Je moet er alleen oog voor hebben. Nu dan, mijn oog viel op kleine blauwgroene schijfjes in het bruine voorjaarsgras. Ongeveer een centimeter in doorsnee en vooral opvallend door de heldere blauwgroene kleur. Een ander opvallend kenmerk was de diepe trechtervormige deuk in de hoed, een miniatuur trechtertje. Met de 'Veldgids Paddenstoelen' van de KNNV kwam ik al snel op de goede soort: het blauwgroen trechtertje (*Omphalina chlorocyanea*).

Pioniermilieu

In de grote 'Ecologische Atlas van Paddenstoelen in Drenthe' (2015) lees ik dat deze soort tot 1973 slechts van één vindplaats in Drenthe bekend was. Sinds die

Pionierpaddenstoeltje blauwgroen trechtertje. Hans Kruk

tijd is hij op veel meer plekken gevonden. Inmiddels staat de teller op 26 vindplaatsen. Er is één opvallende 'grote gemene deler' als je naar deze groeiplaatsen kijkt: het zijn allemaal natuurgebieden waar in de afgelopen decennia grote natuurontwikkelingsprojecten hebben plaatsgevonden. Op de kaart van Drenthe springen

ze er direct uit: het Drents Friese Wold, De Holmers bij Elp en het Mantingerveld. Op deze plekken zijn voormalige landbouwgronden afgegraven, de voedselrijke bouwvoor is verwijderd, waardoor een voedselarme ondergrond bovenkomt. Hier gaan eerst algen groeien en ontwikkelen zich plukjes met haarmos, wat wij

in de ecologie een pioniermilieu noemen. Vanuit het 'niets' gaan daar de eerste planten groeien: algen, plukjes korstmos en hier en daar een bosje haarmos. De ontwikkeling van die eerste pioniervegetatie kan jaren in beslag nemen. Naarmate de tijd vordert, neemt het aantal soorten toe. En precies in zo'n omgeving voelt het blauwgroen trechtertje zich op zijn best. Als dan eenmaal het aantal soorten toeneemt en er meer organische stof in de grond komt (dode plantaardige deeltjes), dan is het voor het blauwgroen trechtertje ook mooi geweest en verdwijnt hij weer. Kenmerkend gedrag voor pioniersoorten. Het is aannemelijk dat wij in de komende jaren op steeds meer plekken het blauwgroen trechtertje vinden, omdat er steeds meer grote en kleine natuurontwikkelingsprojecten worden uitgevoerd. Mocht u dit voorjaar een wandeling maken in een natuurgebied waar recent is geplagd, kijk dan ook eens uit naar deze turquoise pionier van het voorjaar! ■

Hans Kruk,
boswachter Staatsbosbeheer